

Yeni İnsan Yayınevi
Yeşil Politika Serisi

Alain Deneault

Fransa asıllı Kanadalı yazar. Quebec, Kanada'da doğdu, Berlin'de araştırma doktorasını ve Paris'te felsefe alanında doktorasını tamamladı. Şimdilerde Kanada'da felsefe dersleri veriyor.

Deneault çalışmalarında yirminci yüzyıl Fransız felsefesi-ne, özellikle Georg Simmel'in çalışmalarına odaklandı. Ayrıca uluslararası finans, küreselleşme, ulusötesi şirketler ve kurumlar hakkında kitaplar yazdı. Kanada'daki madencilik şirketlerinin, Afrika'daki faaliyetleri hakkında yazdığı *Noir Canada: Pillage, Rhythion et Crimeité en Afrique* adlı eseri yayınladıktan sonra hakkında birtakım davalar açıldı. Çok sayıda kitabı basıldı ve çeşitli dünya dillerine çevrildi.

VASATLIĞIN İKTİDARI

ALAIN DENEALT

Türkçesi: İrem Sağlamer

Yeni İnsan Yayınevi-307
Yeşil Politika Kitaplığı-23
Vasatlığın İktidarı

Alain Deneault

Orijinal adı: Mediocracy

Kitabın Türkçe telif hakları Anatolia Telif ve Tercümanlık'tan alınmıştır.

İş birlikleri için teşekkür ederiz.

Türkçede I. Baskı, İstanbul, Ağustos 2021

ISBN: 978-605-7764-97-3

Genel Yayın Yönetmeni: Aytaç Timur

Çevirmen: İrem Sağlamer

Editör: Aytaç Timur

Son Okuma: Duygu Demirkol

Kapak Tasarım: Sadegül Demir

Dizgi: E. Bahar Düzen

Sertifika No: 12186

©Tohum Yayıncılık Turizm Reklam ve Sağlık Hizm. San. Tic. Ltd. Şti. 2021

İçerenköy Mah. Değirmenyolu Sokak Kutay İş Merkezi B Blok No:18/2

Ataşehir/İstanbul

Tel:(0 216) 489 84 08

Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın, tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.yeniinsanyayinevi.com

yeniinsanyayinevi@gmail.com

newhumanpublisher@yahoo.com

[facebook/yeniinsanyayinevi](https://facebook.com/yeniinsanyayinevi)

[instagram/yeniinsanyayinevi](https://instagram.com/yeniinsanyayinevi)

twitter.com/yeniinsanyayin

Baskı: Asya Basım Yayın Sanayi Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli -Bağcılar -İSTANBUL

Sertifika No: 36150

VASATLIĞIN İKTİDARI

ALAIN DENEAULT

Türkçesi: İrem Sağlamer

YENİİNSAN

İÇİNDEKİLER

Giriş	9
1. "Bilgi" ve Uzmanlık	19
2. Ticaret ve Finans.....	59
3. Kültür ve Uygarlık.....	99
4. Devrim: Kamu Yararına Zarar Vereni Yok Etmek	129
Sonsöz: Aşırı Merkezci Siyaset	137
Notlar.....	165

GİRİŞ

Bütün o karmaşık kalın kitapları bir tarafa bırakın, bir muhasebe ders kitabı iş görür. Gururlu, akıllı hatta rahat olmayın, kibirli sanırlar. Çok tutkulu olmayın, insanları korkutursunuz. En önemlisi, "iyi fikirler"den uzak durun, kâğıt öğütücüsü onlarla dolu. O delici bakışlarınız insanları huzursuz ediyor, gözlerinizi açın ve dudaklarınızı gevşetin. Düşünceleriniz zayıf olmalı ve zayıf görünmeli. Kendinizden konuşurken çok da matah birisi olmadığınızı bize hissettirin. Bu bizim sizi doğru kutuya koymamızı sağlayacaktır. Zaman değişti. Kimse Bastille'e baskın yapmadı, Reichstag yangını diye bir şey yoktu, Aurora'dan tek pare top atılmadı. Ne var ki saldırı başladı ve başarıyla sonuçlandı: Vasat, iktidarı ele geçirdi.

Vasat bir insanın başlıca becerisi nedir? Diğer vasatı tanınmasıdır. Beraber birilerine yağ çekerler, iyiliklerinin karşılıksız kalmasına dikkat ederler ve benzerlerini kendilerine çekmenin yollarını çabucak buldukları için, büyüyen bir topluluğun iktidarını kurarlar. Gerçekten önemli olan, aptallıktan uzak durmak değil onun güç imgeleriyle süslenmiş olmasını sağlamaktır. "Aptallık görünüşte ilerlemeye, dehaya, umuda ve gelişmeye benzemiyorsa, muhtemelen kimse aptal olmak istemez," demişti Robert Musil.¹ Eksikliklerinizi olağan bir davranışın arkasına gizlemekten çekinmeyin, her zaman yararlı olduğunuzu iddia edin ve kendinizi geliştirmeye hazır olun –çünkü vasatlık iktidarı ne beceriksizlikten ne de yetersizlikten muzdariptir-. Yazılımı kullanmayı bilmeli, yakınmadan form doldurmalı, "yüksek kurumsal yönetim ölçütleri" ve "değer önerisi" gibi ifadeleri tekrarlamalı ve doğru

zamanda doğru insanlara merhaba demelisiniz. Ama –ve bu çok önemli– daha ileri gitmemelisiniz.

"Üstünlük" ve "aşağılık" nasıl üstün ya da aşağı olanı tanımlıyorsa "vasatlık" da ortalama olanı tanımlar. Kavram olarak "ortalomalık" pek revaçta değildir. Ama "vasatlık" ortalamaya bir soyutlama olarak atıfta bulunmaz –gerçek durumdaki ortalama düzeydir o ve böylelikle "vasatlık iktidarı," yetke verilmiş ortalama değildir-. Vasatlık iktidarı öyle bir düzen kurar ki, orada artık ortalama bizim mevcut durumu kavramamıza olanak sağlayan bir soyut sentez değil, uymak zorunda olduğumuz ölçüttür. Ve özgürlüğünüzü ilan ederseniz, bu sadece sistemin ne kadar etkili olduğunu gösterir.

Kafa ve el emeğinin bölünmesi ve sanayileşmesi, vasatlık iktidarının doğuşuna büyük katkıda bulunmuştu. Her görevi kimse- nin kavrayamadığı bir bütüne yarar sağlaması için kusursuzca tamamlamak, gerçeğin kırıntılarıyla ilgili tam zamanında nutuklar çeken gevezelerden uzmanlar yaratılmasını sağlarken işçileri "yaşam faaliyetinin kendisi için bir var olabilme aracından başka bir şey olmadığı"² aletlere dönüştürmüştür.

Marx'ın 1849'daki gözlemi buydu ve aynı zamanda sermayenin emeği önce emek gücüne, ardından soyut bir ölçü birimine, son olarak da maliyetine indirgemesinin (ücretin, işçilerin emek gücünü yeniden üretmeleri için ihtiyaç duyduğu şeylerin karşılığı olması) işçileri işin kendisine karşı ilgisizleştirdiğini belirtmişti. Uсталık ortadan kalkmıştı. İnsanlar artık evlerinde yemek pişirmeyi bilmeden üretim hattında yemekler üretebiliyor, müşterilerine nasıl çalıştığını bilmedikleri bir telefonla ilgili talimatlar verebiliyor, hiç okumadıkları kitapları ve yayınları satabiliyor. İyi yapılan bir işten gurur duymak yok oluyor. Marx'ın *Contribution to the Critique of Political Economy* (1857)'de (*Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı, Sol Yayınları, 1. Baskı 1970, Çeviren Sevim Belli*) açıkladığı gibi:

"Belirli şu ya da bu emek karşısında kayıtsızlık, bireylerin bir emekten ötekine kolayca geçebildikleri ve yaptıkları emek türünün kendileri için rastlantısal ve bu bakımdan da önemsiz olduğu bir toplum biçimine tekabül eder. Burada emek, yalnızca kategoriler alanında değil, ama gerçeklikte de genel olarak servet yaratan bir araç olmuştur."³

İşçi tarafından "kendisi için bir var olma aracı" olarak görülen cansızlaşmış emek, sermayenin kendi büyümesini sağlama almak için kendisine verdiği araçtır.

Latince'den türeyen diller, ortalama ile bir amaca ulaşmak için kullanılan şeye benzer sözcükler kullanma eğilimindedir: Fransızca: *moyenne/moyen*, İtalyanca: *media/mezzo*, İspanyolca: *promedio/medio*. İngilizce'de, "orta*" iki karşıt arasındaki orta noktadır ve bir amaca ulaşılmasının yolunu tanımlayan sözcük de neredeyse aynıdır: "araç*." Bir işin *ortalama* girdi olarak hesaplandığında salt *amaca* dönüştüğünü söyleriz ve bu ne sözcük oyunudur ne de sözcüksel bir rastlantıdır. Her eylem, ortalama değere uygun olması gerektiğinde, toplum bir bütün olarak sıradanlığa mahkum olur. Fransızca'da, araç/orta (*moyen/moyenne*) anlamına gelen sözcükler aynı zamanda etimolojik olarak hem ortam hem de orta demek olan *milieu* sözcüğüyle bağlantılıdır ve özel olarak gerçek bir iş, çevre yapılamayan (bazen dürüst olmayan) bir uzlaşma konumu olarak profesyonel ortamı ifade edebilir.

Ancak, vasat insanların hiçbir şey yapmadan aylıklık etmediği belirtilmelidir: Onlar sıkı çalışmayı bilirler. Büyük ölçekli bir televizyon programı yapmak, bir araştırma yardımı başvurusunda bulunmak, aerodinamik görünümlü bir yoğurt kavanozu tasarlamak, bir bakanla mevkidaşları arasındaki görüşmenin alışılmış içeriğini düzenlenmek büyük çaba gerektirir. Bu amaçlara ulaşmaya yönelik araçlar herkesin elinde bulunmaz. Pek çok konformist inanç açıklamasının içeriğindeki derin düşünsel tembelliği gizlemek için teknik mükemmellik gerekir. Hiçbir zaman kendilerinin olmayan bir işin zor taleplerine bağlı ve yukarıdan emredilen düşüncelere dalmış vasat insanlar kendi sıradanlıklarını görmez.

İlerleme durdulamaz. Bir zamanlar vasatların azınlık olduğu düşünülüyordu. La Bruyère için, vasat insan her durumdan yararlanmak için güçlülerin arasında dedikodu ve entrika bilgisini kullanan aşağılık bir yaratıktı.

Celse vasat bir konumda ama yüksek konumdakiler ona katlanıyor; kültürlü değil ama bazı kültürlü insanlarla ahbablık ediyor;

---

* (İngilizcesi mean. Ç.N.)

* (İngilizcesi means. Ç.N.)

pek erdemli değil ama çok erdemli insanları tanıyor; yetenekleri yok ama kendisini ifade etmesini sağlayan bir dili ve onu oradan oraya taşıyan ayakları var.⁴

Egemen olduklarında, bu dünyanın Celselerinin kendilerinden başka taklit edecekleri kimse olmaz. Güç, neredeyse ne yaptıklarını bilmeksizin elde ettikleri bir şeydir. Denetim sistemleri, hak edilmemiş ayrıcalıkları, kayıtsızlıkları ve gizli anlaşmaları onları sonunda kurumların başına getirir.

Bu olgu her kuşakta kınanmıştı. Gustave Flaubert arkadaşı şair Louis Bouilhet'in defterlerinden alıntı yapmıştı:

"Ey kokuşmuş vasatlık iktidarı, yararcı şiir, önemsizlerin edebiyatı, estetik gevezelik, ekonomik kusmuk, tükenmiş bir ülkenin pis ürünleri, ruhumun olanca gücüyle sizden tiksiniyorum. Siz kangren değilsiniz, siz atrofisiniz! Ateşli çağların sıcak, kızıl irinli yangısı değilsiniz, derin bir oyuktaki kaynağından damlayan soğuk, kenarları soluk apsesiniz!⁵"

Ancak bunlar yine de sahtekarlıklara ve çılgınlıklara yönelik kınamalardır: Maskesi düşürülen şey, büyüklüğe yönelik zayıf bir iradedir, henüz küçüklükle tatmin olan ve aslında böyle bir tatmin gerektiren bir sistem değildir.

Laurence J. Peter ve Raymond Hull, vasatlığın bütün bir sisteme yayılmasının ilk tanıklarının arasındaydı. *The Peter Principle*'daki savaş sonrası dönemde gelişen savlarının netliği acımasızdır: Sistemik süreçler, ortalama yeterlilik düzeylerindeki insanların hem fazla yeterlileri hem de yetersizleri bir kenara iterek güç konumlarına yükselmelerine yardım eder. Bu olgunun çarpıcı örnekleri okullarda bulunur. Okullar ders programına uyamayan ve konusuyla ilgili hiçbir şey bilmeyen bir öğretmeni işten çıkartır ama öğrenme güçlüğü yaşayan bir sınıfı okumada ve aritmetikte normal sınıflardaki çocuklardan daha iyi notlar aldıkları bir noktaya getirmek için öğretim kurallarında büyük değişiklikler yapan bir asiye de istemezler. Ve, öğrencileri iki-üç yılın derslerini bir yılda tamamlayan alışılmamış bir öğretmeni de gönderirler. Peter and Hull'a göre, bu son örnekte öğretmen resmi not verme sistemini bozmakla ve özellikle "gelecek yıl, dersleri çoktan tamamlamış öğrencilerle uğraşmak zorunda kalacak öğretilerde şiddetli kaygı"⁶ yaratmakla suçlanmıştı. Hans Magnus Enzensberger'in deyişiyle, "ikincil cahil"⁷ biçimlendiren budur. Öğretim ve

araştırma kurumları tarafından topluca üretilmiş bu yeni özne, ideolojik temellerini asla sorgulamayacağı pek çok yararlı bilgiye sahip olmaktan gurur duyar.

Enzensberger ikincil cahili şöyle tanımlar: "Çok bilgili olduğunu düşünür, talimatları, piktogramları ve kontrolleri çözebilir ve onu kendine güvenine yönelik her türlü meydan okumadan koruyan bir dünyada yaşar."⁸ Vasat akademisyenler kendileri için düşünmez: Mesleklerinde ilerleme amaçları doğrultusunda, düşünme güçlerini stratejilerini belirleyen daha üst bir yetkeye devrederler. Otosansür zorunludur ve ustaca bir numara olarak sunulmalıdır.

The Peter Principle'in yayımlanmasından bu yana, vasat olmayı kovma eğilimi sürekli onaylanıyordu ve bugün vasatlığın gerçekten öğütlediği bir noktaya ulaştık. İşletme okullarında kendilerini çok rahat hisseden psikologlar, değer ilişkilerini tersine çevirerek belirli yeterlilik biçimlerini aşırı "özgüven" olarak tanımlıyor. Duke Üniversitesi Fuqua İşletme Okulu'ndan Christy Zhou Koval, baş yazarı olduğu "The Burden of Responsibility: Interpersonal Costs of High Self-Control"⁹ başlıklı dergide, kendilerinden beklentileri çok yüksek olan çalışanları, er geç karşılaştıkları istismardan bir bakıma kendileri sorumlu olan kişiler olarak sunar. Etkinliklerini dar bir çerçeveye sınırlamak onlara bağlıdır. İşlerini iyi yapma istekleri ve güçlü sorumluluk duyguları bir sorun olarak görülür. Sözde kişisel hedefleri, yani gözetim kurumlarının belirlediği kariyerleri doğrultusunda çalışmakta başarısız olurlar.

O halde, vasatlık iktidarı bir model olarak kurulan vasat bir düzeni tanımlayan bir sözcüktür. Rus mantıkçı Aleksandr Zinoviyev, Sovyet rejimini bizim liberal demokrasilerimizle olan benzerliklerini ortaya koyacak terimlerle tanımlamıştı. Zinoviyev'in 1976'da Sovyet makamlarına meydan okuyarak yazdığı *The Yawning Heights* adlı hiciv romanında, Dauber "hayatta kalan vasattır" ve "vasatlık iktidarının başarı şansı daha yüksektir" diye düşünür. Nevrastenik'in ve Kariyerci'nin romanda ortaya attığı önermeler şunları içerir:

"Vasatlıktan genel ortalama olarak ve belirli bir çalışma alanındaki başarı olarak değil, toplumsal başarı olarak söz ediyorum. Bunlar çok farklı şeyler... Bir kurum diğerlerinden belirgin ölçüde

daha iyi çalışmaya başlarsa, dikkatleri üzerine çeker. Bu rolde resmen tanınırsa, çok geçmeden bir sahteliğe ya da görülmeye değer yere dönüşür ve bu da zamanla sıradan bir sahtelik haline gelir.¹⁰

Vasatlık iktidarı insanları bir sonuç yanılması yaratan çalışma taklidi yapmaya yönlendirir. Mıs gibi yapmak başlı başına bir değer haline gelir. Vasatlık iktidarı, bizi düşünmemizi yetkili makamların geliştirdiği keyfi modellere bağlamaya zorlar. Bugün bulguların arasında, seçmenlere Wall Street hissedarlarına boyun eğmeleri gerektiğini açıklayan politikacı, bir PowerPoint sunumunda açıklanan öncüllerin ötesine geçen bir ödevin "fazla kuramsal ve fazla bilimsel" olduğuna hükmeden bir profesör, bir şöhrete onunla hiç ilgisi bulunmayan bir belgeselde başrol verilmesi için ısrar eden bir film yapımcısı ya da (akıl dışı) ekonomik büyüme nutukları çekerek "akılcılığını" gösteren bir uzman bulunuyor. Zinovyev, zihinleri şekillendirme etkisine sahip bir psikolojik güç olan sahte çalışmanın farkındaydı:

"Çalışma taklidi sadece görünen bir sonuç gerektirir ya da daha çok harcanan zamanın savunulması olasılığını: Sonuçların denetlenmesi ve değerlendirilmesi taklide katılan, onunla bağlantısı olan ve sürdürülmesinde çıkarı bulunan insanlar tarafından yapılır."¹¹

Suç ortağı bir sırtış bu gücü paylaşanların özelliği gibi görünür. Herkesten daha akıllı olduklarına inanarak "Oyunu kurallara göre oyna," gibi özlü sözleri severler. Belirsizliği vasat düşünceye çok uygun düşen bir ifade olan oyun, farklı zamanlarda, tek amacı toplumsal satranç tahtasında kilit bir konuma sahip olmak için oluşturulmuş kurallara itaatkarca uymayı ya da sürecin bütünlüğünü bozan gizli anlaşma eylemleriyle görünüşü kurtararak bu kurallardan kendini beğenmişçe sıyrılmayı gerektirir.

"Oyun oynamak" gibi naif bir ifade, hilekar oyuncuların vicdanı için bir tesellidir. Bu güleryüzlü buyruğa uyan ilaç şirketleri, prostat kanserlerini hastaların 130 yaşına kadar ciddi bir sorun yaşaması beklenmese de çok büyük harcamalarla iyileştirilmesini sağlama alır ve hekimler sözleşmelerine göre bütün tıbbi eylemlerinin tazmin edileceğini bilerek işe yaramaz tedavilere girer.

Aynı göz ardı etme anlayışıyla, büyük ekonomik yolsuzluklarla suçlanan tarafları hedef alacak donanımda vergi memurları, bahşişlerini beyan etmeyen kadın garsonların peşine düşmeyi

yeğler. Polisler başbakanın yakın çevresinden birilerini izlediklerini fark eder etmez soruşturmayı durdurur ve gazeteciler güçlülüler tarafından yayımlanan basın bildirimlerinin taraflı dilini tekrarlar, üzerinde düşünmemeyi yeğledikleri tarihsel hareketlerin akıntılarında körlemesine yüzerler.

Yeni bir profesör, piyasa dinamiklerinin kamu kurumlarının bertaraf edilmesi gereken kuruluş ilkelerinden üstün olduğunu anlaması için göz korkutucu kabul törenlerinden geçirilir. Oyun, devlet desteğiyle çalıştırılan ev kreşlerin çocuklara ne olduğunu umursamayan işlere dönüştürülmesini, yeni çalışanların kişisel ilişkilerinin bir parçası olarak birbirlerini kandırmayı öğrenecekleri bir atölye sunulmasını ya da "Senin kimliğin bize ait bir mal"dır," türünden ifadelerle bir çalışanın duygularıyla oynanmasını içerebilir. Toplu olarak, oyunu oynamak Rus ruleti oynamamız, her şeyimizi ya da hayatımızı tehlikeye atmamız önemli bir şey değilmiş gibi yapmak demektir. Sadece oynuyoruz, güldürücü, eğlenceli, gerçek değil, büyük bir kandırmaca o kadar –bu yüzden böyle sapkın kahkahalar atıyoruz-. Oynamamız beklenen oyun her zaman kaş göz işaretiyle bir ölçüye kadar eleştirebileceğimiz ama yetkesini yine de kabul edeceğimiz bir manevra olarak sunulur. Aynı zamanda, oyunun genel kurallarını açık etmemeye dikkat ederiz çünkü bu kurallar çoğu zaman kişisel ve keyfi, hatta istismarcı stratejilerle içi içe geçmiştir. Akıllı olduklarını sanan insanların kafasında, iki yüzlülük ve hilekarlık aptal olduklarına inandıkları insanların pahasına gizli bir oyun olarak kurulur. Oyunu oynamak, aksini iddia etseniz de açgözlülük yasasından başka hiçbir şeye boyun eğmemek anlamına gelir. Bu düşünme biçimi, fırsatçılıkla ilişkimizi onu benliğe yabancı ama toplumun gerektirdiği bir şey olarak tanımlayarak tersine çevirir.

Vasatlık iktidarının temel figürü kuşkusuz günümüz akademisyenlerinin çoğunluğunun özdeşleştiği "uzman"dır. Düşüncesi hiçbir zaman tamamen kendisine ait değildir; her ne kadar onda somutlaşmış olsa da belirli çıkarlar tarafından yönlendirilen bir akıl yürütme düzenine aittir. Uzmanın işlevi, ideolojik önermeleri ve safsataları saf görünen bilgi nesnelere dönüştürmektir. Bu yüzden ondan özgün ya da sağlam bir önerme bekleyemeyiz. Hepsinden önemlisi –ve bu Edward Said'in 1993'teki Reith konferanslarında ona yönelttiği başlıca eleştiri budur– belirli bir şekilde

düşünmesi için para alan bu çağdaş safsatacıyı harekete geçiren bir amatörün merakı değildir: Hakkında konuştuğu şey umurun-
da bile değildir ve tamamen mekanik bir çerçevenin içinde hare-
ket eder. Said'e göre, "Bugün entelektüele yönelik asıl tehdit, ister
Batı'da, ister Batı dışı dünyada olsun, ne akademi, ne varoşlar ne
de basın ve yayınevlerinin dehşet verici ticarileşmesidir; benim
profesyonelleşme dediğim bir tavrıdır."¹² Profesyonelleşme kendisi-
ni bir tarafta çeşitli bilgi ve söylem üreticileriyle diğer tarafta ser-
maye sahipleri arasındaki gizli bir anlaşma olarak sunar. Birincisi
tinsel katılım olmaksızın ikincisinin meşruluklarını sağlamak için
gereksinim duyduğu uygulamalı ve kuramsal verileri sağlar ve
biçimlendirir. Edward Said bundan dolayı uzmanda vasatın özel-
liklerini görür: Her zaman "kurallara uygun, profesyonel davra-
nış olarak görülen şeye göre davranır oyunbozanlık etmez, kabul
edilmiş paradgimaların ve sınırların dışına çıkmaz, kendini pa-
zarlanabilir ve en önemlisi presentabl olmak adına uyumlu, apo-
litik ve 'nesnel' biri haline gelir."¹³ İktidardakiler için, vasat insan
emirlerini iletebilecek ve düzenlerini sağlam bir şekilde kuracak
ortalama varlıktır.

Bu toplumsal bağlamda, kamusal düşünce kaçınılmaz olarak
–ne kadar da şaşırtıcı– ortada, merkezde, bir siyasal program ola-
rak ortaya konan ortalama an üzerinde odaklanmış bir miktar
uyumculuk geliştirir. Merkez, Freud'un "küçük farklılıklar" olarak
tanımladığı fetişler olmasaydı kurucu bölümleri ayırt edilemez
olan çok büyük bir çapraz partiye ait seçim temsilinin nesnesidir.
Çapraz partinin içindeki uyumsuzluk görüntüsü öncüllerden çok
simgeler meselesidir. Parlamentolar, mahkemeler, mali kurumlar,
bakanlıklar, basın odaları gibi iktidar kurumlarında, "dengeli ön-
lemler," "juste milieu" ve "ödün" gibi ifadelerin ne ölçüde fetişleş-
tirildiğine dikkat edilmesi gerekir.* Artık merkezin çok uzağında-
ki konumları hayal bile edemediğimiz bir noktaya ulaştık –bunlar
kuşkusuz (varlarsa eğer) dengeyi bulmaya yönelik çok saygın sü-
rece katılmamıza olanak tanyacak konumlardır–.

Toplumsal olarak, düşünce sadece dengeden önce gelen aş-
mada var olabilir. Daha gelişirken kendisini ortalamanın sınırları-
nın içinde konumlandırmaya başlar çünkü zihin bir dizi merkezci

* (Fr, orta yol. Ç.N.)

sözcüklerle yapısal olarak etkisizleştirilmiştir ve bu sözcüklerden "yönetişim" hem en önemli hem de en simgesel örnektir. Sistemin gerçekliği acımasız ve ölümcüldür ama aşırılığı şatafatlı bir ılımlılık görüntüsünün ardına gizlenmiştir, aşırılığın sağ-sol siyasal yelpazenin uç fikirlerinde bulunan şey olmadığını, sadece kendisi olmayan her şeye karşı gösterilen hoşgörüsüzlük olduğunu unutmamıza yol açar. Sadece apaçık olanın yumuşaklığına, griliğine, kurala uygunluğuna, yeniden üretimine ve akılsız ifadelerine izin verilir. Vasatlık iktidarının himayesi altında, şairler dağınık evlerinin bir köşesinde kendilerini asar, tutkuyla kendini adanmış bilim insanları kimsenin sormadığı soruların yanıtlarını arar, parlak sanayiciler hayali tapınaklar yapar ve önemli politika düşünürleri kilise bodrumlarında monologlar üretir. Aşırı merkezin siyasal düzenidir bu. Politikaları, sağ-sol ekseninde, bu eksenin yok edilmesi kadar belirli bir konum içermez, yerini gerçekliğin ve mantıksal gerekliliğin erdemlerine sahip çıkan tek bir yaklaşım alır. Bu manevra boş sözcüklerle süslenmiştir ya da daha da kötüsü iktidar en çok nefret ettiği şeylerle ilişkili sözcüklerle tanımlanır: yenilik, katılım, liyakat ve bağlılık. Bu aldatıcı düşünceye katılanlar dışlanır ve bu dışlanma elbette olumsuzlama, yadsıma ve kızgınlık yoluyla vasat bir şekilde yapılır. Bu tür simgesel şiddet denenmiş ve doğru bir yaklaşımdır.

Vasatlık iktidarı bizi mümkün olan her şekilde düşünmek yerine uyuklamaya, kabul edilemez olanı kaçınılmaz, iğrenç olanı gerekli olarak görmeye teşvik eder. Bizi aptallara çevirir bu. Dünyayı ortalama değişkenler açısından düşünmemiz anlaşılır bir durumdur; bazı insanların bu ortalama değerlere çok benzediği açıktır. Ama bazılarımız herkesin bu ortalama değerinin aynısı olması yönündeki sessiz emri asla kabul etmeyecektir. "Vasatlık iktidarı" sözcüğü geçmişte orta sınıfın iktidarını tanımlarken sahip olduğu anlamını yitirdi. Sözcük, vasat insanların egemenliğini vasat biçimlerin kendileri tarafından yaratılan bir egemenlik durumu olarak değil bu biçimleri, daha iyi bir şey isteyenlerin ve bağımsızlığı savunanların vasatlık iktidarı tarafından yaratılan boş sözlerle maruz kaldığı noktaya kadar anlamın değeri ve bazen hayatta kalmanın anahtarı olarak belirleyen bir egemenlik durumu olarak tanımlar.

